



RESEARCH ARTICLE / Araştırma Makalesi
<https://doi.org/10.37093/ijsi.1638960>

Sosyal Hızlanmanın Akademik Çalışma Yaşamı ve Akademisyenlerin Mesleki Algıları Üzerindeki Etkisi*

Ejder Çelik**  Emine Babaoğlan***  Mümtaz Levent Akkol**** 

Öz

Bu çalışma, sosyal hızlanmanın akademik çalışma yaşamı ve akademisyenlerin mesleki algıları üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırmada alanında faaliyet gösteren 20 akademisyen ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bulgular, bürokratik prosedürler ve kurumsal talepler tarafından yönlendirilen artan akademik çalışma hızının, çalışanlarla kurumsal yapılar arasındaki etkileşimi azalttığını ve bir kopukluk duygusunu beslediğini göstermektedir. Önde gelen sosyologların zaman sosyolojisi yaklaşımlarından yararlanan çalışma, hızlandırılmış zamanın yansıtıcı düşünmeyi azalttığını ve sürdürülebilir bilimsel çalışma ortamını zorlaştırdığını ileri sürmektedir. Manuel Castells'in zayıflamış sosyal bağlar hakkındaki yaklaşımları, akademisyenlerin azalan meslektaşlık ve artan izolasyonu deneyimlediklerine ilişkin bulgularla örtüşmektedir. Richard Sennett'in modern çalışma ortamlarındaki esneklik ve istikrarsızlık konusundaki endişeleri, akademik istihdamın güvensiz doğasını yansıtmakta ve kurumsal güvensizliğe yol açmaktadır. Virgilio ve Bauman'ın akışkan modernite tespitleri, sürekli değişimin uzun vadeli akademik taahhütleri zayıflattığı yönündedir ve çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Çalışma, hızlı çıktı ve bürokratik uyum için artan baskının kurumsal aidiyet bilincini zedelediğini, içsel motivasyonu zayıflattığını ve akademik kimliği aşındırdığını vurgulamaktadır. Sonuç olarak, yükseköğretim kurumlarının verimlilik odaklı bürokrasilere dönüşmesi akademik çalışmanın entelektüel zaman ritmine uymayan bir işleyişi ortaya koymaktadır. Bu gelişmelerin ele alınması, aşırı üretkenlik talepleri yerine entelektüel katılımı ve sürdürülebilir akademik kariyerleri önceliklendiren düzenlemeler yönünde faydalı olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Zaman sıkışması, zaman baskısı, mesleki yabancılaşma, görev baskısı, entelektüel katılım.

Cite this article: Çelik, E., Babaoğlan, E. ve Akkol, M. L. (2026). Sosyal hızlanmanın akademik çalışma yaşamı ve akademisyenlerin mesleki algıları üzerindeki etkisi. *International Journal of Social Inquiry*, 19(1), 35-57. <https://doi.org/10.37093/ijsi.1638960>

* Bu çalışma Yozgat Bozok Üniversitesi BAP Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından desteklenmiştir.

**Prof. Dr., Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Yozgat, Türkiye.

E-posta: ejder.celik@bozok.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5948-0609>

***Prof. Dr., Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Yozgat, Türkiye.

E-posta: emine.babaoglan@yobu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1151-191X>

****Prof. Dr., Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Yozgat, Türkiye.

E-posta: mumtaz.akkol@bozok.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0545-1348>

Article Information

Received 14 February 2025; Revised 28 June 2025 Accepted 14 July 2025; Available online 30 April 2026

This is an open access article under the [Creative Commons Attribution-NonCommercial Licence](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).
© 2025 The Author. Published by Institute of Social Sciences on behalf of Bursa Uludağ University



The Effect of Social Acceleration on Academic Working Life and Academics' Professional Perceptions

Abstract

This study examines the impact of social acceleration on academic work life and professional perceptions of academics. Interviews were conducted with 20 academics working in the field, and the data were analyzed using content analysis. The findings indicate that the accelerated pace of academic work, driven by bureaucratic procedures and institutional demands, reduces interactions between employees and institutional structures, fostering a sense of disconnection. Drawing on the approaches of leading sociologists in the sociology of time, the study suggests that accelerated time reduces reflective thinking and challenges sustainable academic research environments. Manuel Castells' perspectives on weakened social ties align with the findings that academics experience reduced collegiality and increased isolation. Richard Sennett's concerns about flexibility and instability in modern work environments reflect the precarious nature of academic employment and contribute to institutional insecurity. Virgilio and Bauman's fluid modernity insights support the view that constant change undermines long-term academic commitments. The study emphasizes that the increasing pressure for rapid output and bureaucratic alignment undermines institutional belonging, weakens intrinsic motivation, and erodes academic identity. Addressing these challenges requires institutional reforms that prioritize intellectual engagement and sustainable academic careers over excessive productivity demands.

Keywords: Time crunch, time pressure, professional alienation, task pressure, intellectual engagement.

1. Giriş

Modernliğin merkezinde yer alan bir kavram olan sosyal hızlanma, çağdaş toplumlarda artan yaşam hızını yansıtır. Hartmut Rosa (2013) bu olguyu teknolojik yenilikler, küresel bağlantı ve hızlı toplumsal yeniden yapılanmadan kaynaklanan zamansal baskıların yoğunlaşması olarak tanımlar. Yaşamın hızlanan ritimleri, zaman kıtlığı hissini güçlendirerek hem kişisel deneyimleri hem de kurumsal yapıları derin etkilerle yeniden biçimlendirir. Bu hızlanmadaki belirleyici unsurlar, ekonomi, dijital teknoloji ve postfordist çalışma anlayışına uyarlanmış bürokratik düzenlemelerdir.

Dijital teknolojiler, yalnızca parçalanmış değil, aynı zamanda "şimdi" kavramının sürekli olarak yeniden ayarlandığı hızlı değişimlere maruz kalan bir zaman deneyimini ortaya çıkarmaktadır. Teknolojik gelişmelerin yönlendirdiği bu hızlandırılmış zaman, tek bir göreve veya "ana" derinlemesine konsantre olma yeteneğini aşındırmakla kalmaz bir aciliyet duygusunu ve sürekli kontrol altında olma yanılmasını da beslemektedir. Bu akışkanlığın etkisi özellikle çalışma yaşamında belirgindir. Uzaktan iletişim, iş birliği ve görev yönetimini mümkün kılan dijital araçlarla, bireylerin giderek daha fazla saat ulaşılabilir kalması beklenmektedir. İş ve kişisel zaman arasındaki sınırların dijital olarak baskına uğradığı görülmektedir (Çelik & Akkol, 2025).

Bu süreçte anlık bilgi akışı, daha yavaş iradi etkileşim biçimlerinin yerini alarak iş ve özel yaşam ile eğlence arasındaki sınırları bulanıklaştırmıştır (Schatzki, 2019a). Bu sürekli bağlantı, işyerlerinde ve kurumlarda geleneksel zaman yönetimini bozarak insani sürdürülebilirliği açısından sürekli dikkat gerektirecek riskli bir durumu ortaya çıkarmıştır. Etkiler, günlük yaşama yayılmış, üretkenlikle ilgili yeni beklentiler ortaya çıkarmış, çalışanlar açısından rahatlama için birçok insani psikolojik, duygusal ve zihinsel ihtiyacın belirli zaman aralıklarına alınmasına yani "zamanı sıkışmasına" yol açmıştır.

Bu zamansal düzenlemeler, genellikle kişisel veya kültürel zaman tercihlerinden ziyade ekonomik üretkenliğin ihtiyaçlarını önceliklendirerek toplumlara baskın bir zamansal şemalar dayattıkları için güç dinamiklerini yansıtmaktadır (Çelik, 2025a). Ekonomik sistemler de sosyal hızlanmada önemli bir rol oynamaktadır. Daha fazla üretkenliğe olan talep, teknolojik gelişmelerle bir araya geldiğinde iş döngülerini kısaltmakta ve çalışma koşullarını yoğunlaştırmaktadır (Sennett, 2006). Küreselleşme, bireylerin ve kuruluşların değişen piyasa dinamiklerine ve artan verimlilik standartlarına sürekli uyum sağlamasını gerektiren 7/24 ekonomik bir ritim oluşturarak zamansal baskıları daha da artırmaktadır. Bu hızlandırılmış tempo derin psikolojik sonuçlara yol açmıştır. Zaman kıtlığı, özellikle hayatın daha hızlı aktığı kentsel ortamlarda strese yol açmaktadır (Rosa, 2013). Serbest zaman ve anlamlı etkileşim fırsatları azalmaya başlamış bu durum tatminsizliği teşvik ederek refahı zayıflatır hale gelmiştir. Üretkenlik ve iletişimsel bağlantı gelişmiş olsa da bunlar genellikle kişisel tatminsizlik ve ruh sağlığının bozulması pahasına gerçekleşmektedir.

Bilginin bunaltıcı akışıyla dijital çağ, bireylerin zamansal yönelim duygusunu bozmakta, geçmiş, şimdi ve gelecek arasındaki ayrımları bulanıklaştırmaktadır (Schatzki, 2019a). Bu yönelim bozukluğu, modern yaşamda yol alma çabalarını zorlaştırmakta ve giderek uzun vadeli planlamadan ziyade kısa vadeli uyum sağlamayı önceliklendiren kurumsal bağlamlarda karar almayı etkilemektedir (Sennett, 2006).

Sosyal hızlanmayla ilgili bir diğer kavram ise "Planlanmış zaman" dır. Bu kavram, sosyal hızlanma sürecinde zamanın sıkı bir biçimde düzenlenmesini ve bunun modern yaşamın temel bir özelliği hâline gelmesini ifade etmektedir. Ekonomik ve bürokratik yönelimlere uygun olarak planlanan zaman, işyerlerinden kişisel rutinelere kadar zamanı, üretkenliği ve sosyal koordinasyonu etkileyen son tarihler ve zaman çizelgeleri tarafından yönetilen bir metaya dönüşmüştür (Rosa, 2013). Bu değişim, kurumların zaman yönetiminde giderek daha fazla yapılandırmaya yönelmesi ve artan verimlilik talebiyle uyumludur. İşyerinde, planlanmış zaman üretkenliği artırır, çünkü katı programlar ve herhangi bir işin bitmesi için verilen yakın son tarihler ekonomik çıktıları optimize eder. Benzer şekilde, eğitimde, standartlaştırılmış zaman çizelgeleri öğrenmeyi bölümlere ayırır, daha yıpratıcı katılım pahasına verimliliği teşvik eder (Sennett, 2006; Schatzki, 2019b). Düşünürlerin tespit ettiği bu sorunların yol açtığı belki de en önemli sorun, yapılandırılmış zamanın genellikle esnekliği ve yaratıcılığı kısıtlaması ve çalışanların ve akademisyenlerin deneyimlerini olumsuz etkilemesidir.

Planlanmış zamanın etkisi sosyal ve kişisel hayata uzanır ve teknolojik gelişmeler etkisini yoğunlaştırır. Dijital araçlar yapılandırılmış zaman yönetimini güçlendirerek her anın tahsis edildiği ve kendiliğindenliğe çok az yer bırakan bir kültür üretir (Friedman, 2014). Bu olgu, sosyal etkileşimleri ve serbest zaman aktivitelerini yeniden şekillendiren daha geniş bir zaman metalaştırma eğiliminin ifadesidir. Zamanın aşırı planlanması, bireylerin kişisel ve kurumsal talepleri dengelemek için mücadele etmesiyle stresi, tükenmişlik ve yabancılaşma hissini artırmaktadır (Beck, 2009). Planlanmış zaman, güvencesiz durumlardaki kişilerin daha fazla kaynağa sahip olanlara kıyasla katı programlara uymada daha büyük zorluklarla karşılaşmasıyla sosyal eşitsizlikleri daha da kötüleştirir. Bu etkiler, planlanmış zamanın daha geniş toplumsal sonuçlarının eleştirel bir incelemesini gerektirir. Bu zorlukların ele alınması, verimlilik ile özgürlüğün, toplumsal bağlantıların ve sürdürülebilirliğin korunması arasında bir denge gerektirir (Rosa, 2013).

Modern toplumda sosyal hızlanmanın etkileri, akademik çalışma ortamlarında da yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Üniversitelerde bürokratik iş yükü, artan akademik beklentiler ve değişen değerlendirme kriterleri, akademisyenler üzerinde zamansal baskıyı artırmaktadır. Dijitalleşme ile birlikte akademisyenler, e-posta, çevrim içi toplantılar ve sosyal medya platformları aracılığıyla sürekli erişilebilir olma zorunluluğu taşımaktadır. Avrupa'daki araştırma fonları rekabeti, akademik çalışmaları hızlandırırken uzun vadeli projelerin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Çin'de ise yükseköğretim kurumları, niceliksel ölçütlerle akademik üretkenliği artırmaya odaklanmakta, bu da yayın kalitesinden ziyade kısa sürede yapılan yayın sayısı için baskı oluşturmaktadır (Shin & Kehm, 2013).

Bu baskılar, akademik özgürlük ve yaratıcılığı kısıtlayarak derinlikli araştırmaların ve yenilikçi düşüncenin önünü kesmektedir. Sosyal hızlanmanın etkisi, akademik kurumların işleyişinde de belirgindir. Küreselleşen akademik sistemde, üniversiteler uluslararası sıralamalarda rekabet etmekte ve hızla değişen yayın politikalarına uyum sağlamak zorunda kalmaktadır. Bu gelişmeler, üniversitelerin bilimsel iklimini zedeleyerek, niceliksel artışa rağmen niteliksel kayıplara yol açmaktadır.

ABD'de yapılan Managing Work-Life Balance in High-Pressure Academic Environments başlıklı araştırma, akademik personelin yayın üretkenliği baskısıyla daha uzun çalışma saatlerine ve azalmakta olan düşünme süresine maruz kaldığını ortaya koymuştur (Gill, 2014). Bu durum, bazı üniversitelerde "iş yükü değerlendirme komiteleri" kurulmasına yol açmıştır. Avrupa'da yapılan Impact of Bureaucratic Workload on Research Productivity başlıklı araştırma ise idari yüklerin araştırma üretkenliğini olumsuz etkilediğini göstermiştir. Almanya ve Hollanda'da, akademisyenlerin haftada belirli saatlerini yalnızca araştırmaya ayırmalarını sağlayan uygulamalar başlatılmıştır (Feldman & Desrochers, 2004). Çin'de yapılan bir araştırma ise akademik iş yükünün, araştırma ve eğitim faaliyetlerine odaklanmayı engellediğini ve bazı üniversitelerin zaman yönetimi eğitimleri sunduğunu ortaya koymuştur. İskandinav ülkelerinde ise "araştırma odaklı pozisyonlar" oluşturulmuştur (Ylijoki & Mäntylä, 2003). Sosyal hızlanma, modern yaşamda kişisel refah, kurumsal uygulamalar ve çevresel sürdürülebilirliği etkileyen hızlı değişiklikleri yansıtmaktadır ve önemli zorluklar da sunmaktadır.

Bu çalışmada, söz konusu gelişmelerin bir meslek alanındaki görünümüne ve etkilerine bakılmıştır. Bu çerçevede sosyal hızlanmanın akademisyenlerin mesleki algısı ve yabancılaşması üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bulgular, bürokratik prosedürler ve kurumsal talepler tarafından yönlendirilen görev tanımlarının hızlanmayla ilişkilendirilerek hızın akademik çalışma ortamına etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Akademik çalışma hızının artış durumu ve akademik mesleki etkileşimi azaltma ve kopukluk duygusu oluşturma durumları incelenmiştir.

1.1 Kuramsal Yaklaşımlar

1.1.1 Hartmut Rosa'nın Sosyal Hızlanma Yaklaşımı

Rosa, Social Acceleration: A New Theory of Modernity (2013) adlı eserinde, modern toplumda hızın artışını ve bunun toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini incelemektedir. Sosyal hızlanma, moderniteye dair önemli bir teoridir ve bireylerin zamanla ilişkilerini sistematik olarak ele alır. Rosa'nın hızlanma kuramı, teknolojik hızlanma, sosyal değişimin hızlanması ve yaşam hızının

artması olmak üzere üç temel boyut üzerinde şekillenir (Rosa, 2013). Teknolojik hızlanma, dijitalleşme ve otomasyon sayesinde daha hızlı iletişim ve üretim ortamları yaratmış, ancak bu durum zaman kıtlığı kültürünü doğurmuştur. Çalışanlar daha kısa sürede daha fazla şey başarmak zorunda kalmakta, bu da stres ve tükenmişlik yaratmaktadır. Rosa, hızın iş-yaşam sınırlarını zayıflattığını ve kişisel refahı tehdit ettiğini belirtmektedir (Rosa, 2013).

Sosyal değişim hızlandıkça, çalışma hayatındaki baskılar da artmaktadır. Organize yapıların ve piyasa taleplerinin hızlı değişimi, çalışanlardan sürekli uyum göstermelerini ve yeni beceriler geliştirmelerini talep etmektedir (Rosa, 2019). Bu durum, güvensizlik ve istikrarsızlık hissi uyandırmakta, özellikle esnek ekonomi ve kısa vadeli sözleşmelerle birlikte geleneksel iş güvencesi kaybolmaktadır (Rosa & Scheuerman, 2009). Sosyal hızlanma, bireyleri uzun vadeli hedeflerden çok anlık taleplerle mücadele etmeye zorlamakta, bu da işyerinde stres, tükenmişlik ve zihinsel boşluk yaratmaktadır (Rosa, 2013).

Yaşam hızının artması, iş-yaşam dengesi üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Dijital teknolojiler iş ve kişisel yaşam arasındaki sınırları bulanıklaştırarak kronik strese yol açmaktadır (Rosa, 2010). Çalışanlar "her zaman açık" kültürü içinde, iş saatleri dışında da sürekli erişilebilir olma baskısı hissederken, bu durum iş kalitesini ve yaratıcılığı da zedelemektedir. Modern çalışma ortamları, "derinlemesine düşünme" için çok az alan bırakmakta, böylece işyeri insani vasıflardan uzaklaşmaktadır (Rosa & Scheuerman, 2009). Bu tür zorluklarla başa çıkmak için zamanın yeniden değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Rosa'nın kuramında bir diğer önemli kavram ise "zamansal yabancılaşma"dır; hızlanan sosyal ivmelenme karşısında bireyler zamanları üzerinde kontrol kaybı yaşamakta, iş yerlerinde sürekli dış taleplere tepki vermek zorunda kalmaktadırlar (Rosa, 2013). Zamanın metalaşması, çalışanlar arasında bağlılık duygusunu zayıflatarak, verimliliğe öncelik veren bir ortam yaratmaktadır. Rosa, daha sağlıklı iş-yaşam dengesini teşvik eden, çalışanların zaman özerkliğine saygı gösteren organizasyonel uygulamaların önemine dikkat çekmektedir (Rosa, 2010).

1.1.2 Manuel Castells'in Sosyal Hızlanma Üzerine Görüşleri

Castells, *Network Society* (1996) adlı eserinde "ağ toplumu" kavramını detaylı şekilde incelemiştir. Dijital ağların gelişimi, iletişim, üretim ve karar alma süreçlerini hızlandırarak, geleneksel zamansal sınırları aşmıştır. Castells, bu geçişin, toplumsal ritimleri ve çalışma hayatını temelden dönüştürdüğünü savunmuştur (Castells, 1996, s. 464). Ağ toplumu kuramı, küreselleşmiş bilgi, sermaye ve teknoloji ağlarının ortaya çıkmasını vurgular. Çalışanlar, küresel ağlara daha fazla bağlanmakta, bu da esneklik sağlasa da güvencesizlik ve rekabeti artırmaktadır (Castells, 2000). Bilgi akışlarının hızlanması, çalışanların hızlı çalışma ve sürekli değişen ortamlara uyum sağlama zorunluluğunu doğurmuştur.

Enformasyonel kapitalizm, dijital teknolojilerle birlikte uzaktan çalışma ve esnek ekonomi platformlarını geliştirmiştir. Bu yeni çalışma biçimleri, esneklik sunarken iş ile kişisel yaşam arasındaki sınırları belirsizleştirerek "her zaman açık" bir çalışma kültürü yaratmıştır (Castells, 2000). Bu durum, çalışanları sürekli erişilebilir olma beklentisiyle strese sokmaktadır. Dijital teknolojiler, organizasyonel yapıları yeniden şekillendirmiştir. Merkezi olmayan, esnek ağ bağlantılı organizasyonlar hızla gelişmiştir. Bu durum da çalışanları gerçek zamanlı verilere ve

iletişime dayalı, hızla değişen bir iş ortamında çalışmaya zorlamaktadır (Castells, 1996). Bu hızlanma, çalışanlarda zaman yönetimi ve öncelik belirleme zorluklarına yol açmaktadır.

Castells, ağ toplumunun güvencesiz istihdamı artırarak, geçici sözleşmeler ve esnek işler gibi standart dışı çalışma biçimlerini kolaylaştırdığını belirtmektedir (Castells, 1996). Bu tür işler, çalışanları ekonomik belirsizliklere karşı savunmasız bırakmakta, aynı zamanda yabancılaşma ve güçsüzleşme hissi yaratmaktadır. "Zamansız zaman" kavramı, dijital iletişimin ve küresel ağların zaman üzerindeki etkilerini vurgular. Geleneksel zamansal sınırların aşılması, iş ve kişisel yaşam arasındaki ayrımların kaybolmasına neden olmaktadır. Bu hızlanma, çalışanlar üzerinde zaman kontrolünü kaybetme ve zamansal yönelim bozukluğu yaratmaktadır (Castells, 1996).

1.1.3 Paul Virilio'nun Sosyal Hızlanma Yaklaşımı

Virilio, *Speed and Politics: An Essay on Dromology* adlı eserinde hızın toplumsal etkilerini tartışırken, hızın modern toplumun temel özelliği haline geldiğini ve zamansal ile mekânsal ilişkileri yeniden şekillendirdiğini savunur (Virilio, 1995). Çalışma hayatında, bu hızlanma zamanın sıkışması ve anlık yanıt verme talepleri olarak kendini gösterir; çalışanlar hıza öncelik veren bir kültür içinde görevlerini yerine getirir (Virilio, 1991). Virilio'nun "kronopolitik" kavramı ise zamanın kontrolü ve manipölasyonunun güç ilişkileri üzerindeki etkisini ortaya koyar (Virilio, 1986). İşverenler, teknolojiyi kullanarak çalışanların zamanını izler ve sürekli gözetim altında tutar, bu da yabancılaşma duygusunu güçlendirir (Virilio, 1991).

İş süreçlerinin hızlanması, işin kalitesi ve yaratıcılığı üzerinde olumsuz etkiler yaratır. Virilio, hızın düşünme ve yenilik üzerinde olumsuz etkileri olduğunu savunur; işyerinde verimlilik önceliklidir, ancak bu da nitelikten ziyade niceliğe yönlendirir (Virilio, 1991). Bu hızlanma, çalışanların yaratıcı düşünme ve yenilik geliştirme fırsatlarını kısıtlar. Ayrıca, Virilio'nun "kaza" kavramı, hızın arttıkça hata ve arıza olasılığını yükselttiğini belirtir, bu da işyeri kazalarını ve sağlık sorunlarını artırır (Virilio, 2007).

Sosyal hızlanma, dijital teknolojilerin yükselmesiyle daha da ivmelenmiştir. Virilio, dijital iletişimle iş ve kişisel yaşam sınırlarının bulanıklaştığını ve çalışanların sürekli bağlantıda olma zorunluluğunun arttığını savunur (Virilio, 1997). Bu durum, iş-yaşam dengesini bozar ve tükenmişliği artırır (Virilio, 1991). Virilio'nun "kutupsal atalet" kavramı ise hızın iş süreçlerinde bir durgunluk ve donukluk hissine yol açabileceğini ifade eder; çalışanlar fiziksel olarak hareketsiz olsa da çok sayıda görevi düşünsel olarak yönetmeye çalışır (Virilio, 1990).

1.1.4 Zygmunt Bauman'ın Sosyal Hızlanma Üzerine Görüşleri

Zygmunt Bauman'ın *Liquid Modernity* adlı eseri, hızlanmanın toplumsal ve ekonomik sistemlerdeki etkilerine dair eleştirel bir bakış sunar. Akışkan modernite, hızın ekonomik ve kültürel sistemlerin temel bir özelliği haline geldiği, istikrarsızlık ve sıvılaşma ile karakterize edilen bir çağ olarak tanımlanır. Bu süreçte, geleneksel iş güvenliği ve kariyer yapıları çözülerek, bireyler sürekli değişime uyum sağlamaya zorlanır (Bauman, 2000). Bauman, akışkan modernitenin işgücü piyasalarını kısa vadeli sözleşmeler ve güvencesiz istihdamla şekillendirdiğini savunur. Esneklik, katı çalışma yapılarının yerine geçerek, iş güvencesini zayıflatır ve çalışanları "kullan-at" kültürüne hapseder (Bauman, 2007).

Bauman, akışkan modernitenin çalışan kimliğini de etkilediğini ve hızlanan çalışma ortamlarının benlik algısını parçaladığını belirtir. Çalışanlar, piyasa taleplerine uyum sağlamak için sürekli olarak kimliklerini yeniden keşfederken, bu süreç endişe ve yabancılaşmayı artırır (Bauman, 2008). Teknolojik gelişmeler, işyerinde güvencesizliği artırarak dijital araçlarla hızlanan bir "akışkan gözetim" kültürü oluşturur (Bauman & Lyon, 2013). Bu durum, çalışanlar üzerinde performans baskısı oluşturarak, stres ve tükenmişliği körükler. Bauman, hızlandırılmış iş-yaşam dinamiklerinin toplumsal bağları zayıflattığını ve zihinsel sağlığı olumsuz etkilediğini savunur. Liquid Love adlı eserinde, esnekliğin sosyal ilişkileri işlemsel hale getirdiğini ve güveni zayıflattığını eleştirir (Bauman, 2003). Sosyal hızlanma, teknolojik yenilik ve ekonomik rekabet tarafından yönlendirilen deneyimlerin ve faaliyetlerin yoğunlaşmasını ifade etmektedir. Zaman sıkıştırma deneyimi, bireylerin modern yaşamın taleplerine ayak uydurmaya çalışmasıyla birlikte, ruh sağlığı ve refahı için derin etkilere sahiptir (Çelik, 2025b, s. 11). Toplumlar, bu akışkan iş ortamlarının yol açtığı psikolojik ve sosyal sorunlara dikkat etmezse, kariyerlerin saygınlık kaybetme ve mesleki iklimlerin bozulması riskiyle karşı karşıya kalabilirler.

1.1.5 Richard Sennett'in Sosyal Hızlanma Yaklaşımı

Richard Sennett, modern kapitalizmde toplumsal ivmelenme ve çalışma ortamındaki değişimlerin bireyler üzerindeki etkilerini incelemiştir. The Corrosion of Character adlı eserinde, hızlanan ekonomik ve sosyal süreçlerin kariyer istikrarını zayıflattığını ve esnek çalışma rejimlerinin çalışanları sürekli değişim ve belirsizlikle yüzleştirdiğini vurgulamıştır. Bu süreçler, bireylerin süreklilik ve amaç duygusunu aşındırarak, bir "uzun vadeli olmayan rejim" içinde değişimlere ayak uydurmak zorunda bırakmaktadır (Sennett, 1998). The Culture of New Capitalism (2006) eserinde ise, esnek çalışmanın istikrarlı işlerin yerini almasının, iş gücünü tek kullanımlık kaynaklar gibi görmeye yönelttiğini belirtmiş, bireylerin hızla yeni ortamlara uyum sağlama kapasitesine göre değerlendirilmelerinin, varoluşsal belirsizliklere yol açtığını ifade etmiştir. Bu da Hartmut Rosa'nın sosyal hızlanma kavramıyla uyumlu olarak, bireyleri sürekli bir "koşu bandı etkisi"ne sokmaktadır (Rosa, 2013).

Sennett, işyerindeki kısa vadeli ve değişken karar ortamlarının ileriye dönük oluşturduğu belirsizlik bireylerin benlik duygusunu zayıflatarak, "karakter aşınması"na yol açtığını ve bunun kaygı, köksüzlük, depresyon ve tükenmişliğe neden olduğunu öne sürmüştür. Ayrıca, Together (2012) adlı eserinde, iş süreçlerinin hızlanmasının anlamlı işbirliği ve güven ilişkilerini zayıflattığını ve bunun sosyal bağları kopararak bireylerde tecrit duygusunu artırdığını belirtmiştir. Teknolojinin iş süreçlerindeki etkisini The Craftsman (2008) adlı eserinde ele alan Sennett, teknolojinin iş gücünü otomatikleştirerek anlamlı ve zaman yoğun işleri devalüe ettiğini savunmuş, bu durumu Byung-Chul Han'ın Tükenmişlik Toplumu adlı eserindeki dijital bağlantı ve üretkenlik kültürünün kendini tüketme süreciyle paralel göstermiştir (Han, 2015). Sennett, Building and Dwelling: Ethics for the City eserinde ise, kentsel alanların sosyal hızla uyum sağlaması için uzun vadeli yatırımların önemini vurgulamış ve sürdürülebilir bir çalışma yaklaşımının gerekliliğine dikkat çekmiştir (Sennett, 2018).

2. Yöntem

2.1 Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelindedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni bireylerin bir olgu ya da kavramla ilgili olarak deneyimlerini anlamlandırmak amacıyla kullanılan nitel araştırma desenlerinden birisidir (Creswel, 2013). Nitel araştırma; tutumları, neyin ve neden yapıldığını, olaylar hakkında ne düşünüldüğünü ve toplumda meydana gelen süreçleri inceler (Given, 2021).

2.2 Katılımcılar

Çalışma grubunda bulunan akademisyenler belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Ölçüt örnekleme yöntemi, belli ölçütleri sağlayan durumları belirlemek için seçilen bir yöntemdir (Marshall & Rossman, 2014). Bu araştırmada Yozgat Bozok Üniversitesinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında en az beş yıldır öğretim üyesi olarak çalışan akademisyenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırmada yirmi akademisyenle görüşme yapılmıştır. Görüşme verileri içerik analiziyle incelenmiştir. Katılımcıların cinsiyeti, yaşı, akademik unvanı, çalışma yılı ve medeni durumu Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Akademisyenlere İlişkin Bazı Bilgiler

Sıra No	Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Akademik Unvanı	Çalışma Yılı	Medeni Durumu
1	AK1	K	54	Prof. Dr.	35	Bekar
2	AK2	E	48	Prof. Dr.	25	Evli
3	AK3	E	42	Doç. Dr.	13	Evli
4	AK4	E	41	Prof. Dr.	15	Evli
5	AK5	K	50	Doç. Dr.	25	Evli
6	AK6	E	45	Doç. Dr.	23	Evli
7	AK7	E	36	Doç. Dr.	13	Evli
8	AK8	E	54	Prof. Dr.	18	Evli
9	AK9	K	38	Dr. Öğr. Üy.	13	Evli
10	AK10	E	42	Dr. Öğr. Üy.	20	Evli
11	AK11	K	38	Dr. Öğr. Üy.	15	Bekar
12	AK12	K	42	Doç. Dr.	22	Bekar
13	AK13	K	40	Doç. Dr.	17	Evli
14	AK14	K	40	Dr. Öğr. Üy.	17	Evli
15	AK15	E	40	Dr. Öğr. Üy.	18	Evli
16	AK16	K	47	Doç. Dr.	15	Bekar
17	AK17	E	48	Prof. Dr.	18	Evli
18	AK18	E	42	Dr. Öğr. Üy.	10	Bekar
19	AK19	K	40	Dr. Öğr. Üy.	6	Bekar
20	AK20	K	52	Prof. Dr.	20	Evli

Araştırmada toplam 20 akademisyenle görüşme yapılmıştır. Akademisyenlerin 10'u kadın 10'u erkek olup yaşları 36 ila 54 arasında değişmektedir. Araştırmaya katılan akademisyenlerin isimleri yerine AK1, AK2, ... AK20 şeklinde kodlanmıştır.

2.3 Veri Toplama Süreci ve Görüşme Formu

Bu araştırma için öncelikle Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Kurulunun 18.04.2023 tarih ve 02/22 sayılı izni alınmıştır. Daha sonra üniversitede çalışmakta olan akademisyenlere uygulanmak üzere, yarı yapılandırılmış ve açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formundaki sorular literatür taraması sonucunda, bu çalışmanın amacına uygun olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Sorular ön uygulama yapılarak sınanmış ve daha sonra son şekli verilmiştir. Ekiz (2009, s. 120)'in de belirttiği gibi açık uçlu sorular, düşünce, duygu, inanç ve eğilimleri açıklamaya olanak tanır.

Araştırmada katılımcılara on iki soru sorulmuş olup ilk beş soru cinsiyeti, yaşı, akademik unvanı, çalışma yılını ve medeni durumu belirlemeye dönük sorulardır. Diğer yedi soru açık uçlu görüşme sorularıdır. Araştırmada katılımcılara kişisel bilgilere yönelik sorulan sorular şunlardır:

1. Cinsiyetiniz,
2. Yaşınız,
3. Akademik unvanınız,
4. Çalışma yılınız,
5. Medeni Durumunuz

Katılımcılara sorulan açık uçlu sorular şunlardır:

1. Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükünün akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkiler nelerdir?
2. Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili mevzuat değişikliğinin akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkiler nelerdir?
3. Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili çalışma prosedürlerindeki değişikliklerin akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkiler nelerdir?
4. Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş bitirme sürelerinin kısılmasının akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkiler nelerdir?
5. Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü, mevzuat değişikli, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılması benzeri durumlar mesleki motivasyonunuzu nasıl etkilemektedir?
6. Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü, mevzuat değişikli, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılması benzeri durumlar konsantrasyonunuzu nasıl etkilemektedir?
7. Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü, mevzuat değişikli, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılması benzeri durumlar kuruma bağlılığınızı ve aidiyet bilincinizi nasıl etkilemektedir?

2.4 Veri Analizi

Görüşme yoluyla elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Leedy ve Ormrod'a (2005, s. 142) göre içerik analizi, bir konudaki metnin detaylı ve sistematik olarak incelenmesidir. Akademisyenlerin sorulara verdikleri cevaplar incelenmiş ve tekrarlanan benzer söylemler analiz edilerek tablolar halinde frekanslarla verilmiştir. İçerik analizinde, frekans analizi tekniği kullanılmıştır. Bilgin'in (2006) de belirttiği gibi frekans analizi, birim ve öğelerin sayısal, yüzdesel ve oransal görülme sıklığını ortaya koymaktadır (s. 18-19). Frekans analizi en yalın haliyle birimlerin nicel (yüzde ve oransal) olarak tekrarlanma sıklığını belirtmektedir. Frekans analizinde, analizi yapılan materyalin mesaj öğelerinin hangi sıklıkla görüldüğü sayılarak, frekans türünde ifade edilir. Bu analiz türü, belirli bir öğenin yoğunluğunu ve önemini anlamaya yarar (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

2.5 Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada kullanılan görüşme formundaki sorular, literatür taraması yapılarak ve araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına göre hazırlanmıştır. Böylece, geçerliği ve güvenilirliği yüksek sorular hazırlanmaya özen gösterilmiştir. Görüşme sorularını hazırlama sürecinde soruların anlaşılabilirliğini ve araştırma amacına uygunluğunu sınamak amacıyla dört katılımcıyla ön görüşme yapılmıştır. İlk uygulama sonunda çalışmayan sorular gözden geçirilerek sorular yeniden oluşturulmuş. Görüşme sorularının ikinci kez ön uygulaması yapılmış geri beslemelere göre görüşme soruları yeniden düzenlenerek sorulara son şekli verilmiştir. Böylece, görüşme sorularının geçerliği ve güvenilirliği yükseltilmeye çalışılmıştır.

Akademisyenlerden toplanan veriler maddeler halinde yorum yapılmadan tablolaştırılmış ve katılımcı ifadelerine yer verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği bu şekilde (Rubin & Rubin, 2005, Yıldırım & Şimşek, 2000) sağlanmaya çalışılmıştır. Patton (1987) ve Rubin & Rubin'in (2005) görüşlerine dayanarak öğretim üyesi olarak görev yapan, deneyimli olmasından dolayı faydalı ve güvenilir bilgi verebileceğine inanılan çalışma grubu belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların özellikleri açıkça belirtilerek ve veriler gereksinim duyulduğunda daha sonra incelenmek üzere saklanarak araştırmanın dış güvenilirliği (Yıldırım & Şimşek, 2000) sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma aşamaları, hem araştırmayı aynı şekilde tekrar etmeye imkân tanımak (Yıldırım & Şimşek, 2000), hem de şeffaflık yoluyla güvenilirliği ortaya koyabilmek için (Rubin & Rubin, 2005) ayrıntılı bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. Araştırmada verilerinin analizi önceden var olan kuramsal çerçeveye uygun olarak yapılmıştır. Araştırma sonucunun var olan kuramsal çerçeve ile tutarlı olduğu görülmüştür. Bu durum çalışmanın güvenilir olduğuna işaret etmektedir.

3. Bulgular ve Analiz

3.1 İş Yükü Tipinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisi

Akademisyenlere görüşme esnasında açık uçlu birinci soru olarak "Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükünün akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkiler nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Akademisyenlerin sorular verdikleri cevaplar maddeler halinde Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

İş Yükü Tipinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisine İlişkin Akademisyen Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
İş Yükü Tipinin	Olumsuz	Akademik çalışmaları olumsuz etkiliyor.	6
Akademik	Etkiler	Akademik işlere ayrılacak zamanı idari işlere ayırma	4
Çalışmalar		Akademik çalışmaların tamamlanma süresinin uzaması	4
Üzerindeki		Psikolojimi olumsuz etkiliyor	2
Etkisi		Zaman kaybı oluşturuyor	2
		Sosyal hayatımı olumsuz etkiliyor	2
		Mesai dışı-tatil zamanları akademik çalışmalara ayırmak zorunda kalma	1
		Öğretim, araştırma ve idari işlerin bir arada akademik çalışmalara zaman bırakmaması	1

Tablo 2, akademik çalışmalar dışındaki bürokratik ve idari iş yükünün akademisyenlerin akademik faaliyetlerine olumsuz etkilerini göstermektedir. Olumsuz etki olarak katılımcılardan 6 kişi akademik işlere ayrılacak zamanın idari işlere yönlendirilmesini belirtirken 4 kişi olumsuzluğu çalışmaların tamamlanma sürelerinin uzaması olarak belirtmiştir. Ayrıca, 2 kişi akademik olmayan bu iş yükünün psikolojilerini olumsuz etkilediği ve 2 kişi de sosyal hayatı kısıtladığını 1 kişi ise mesai dışı veya tatil zamanlarının akademik çalışmalara ayrılmak zorunda kaldığını belirtmiştir. Katılımcılardan 1 kişi de öğretim, araştırma ve idari işlerin bir arada yürütülmesi de akademik çalışmalara zaman bırakmayan bir etken olarak tanımlanmıştır.

Bir akademisyen akademiyle ilgili bürokratik işlerin bilimsel çalışmaları engellediği yönündeki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: Bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü akademik çalışmalarımı olumsuz etkiliyor. Akademik çalışmaya ayırmam gereken zamanı idari işlere ayırmam gerekiyor. Bu durumda akademik çalışmanın hazırlanma süresi uzuyor. Akademik çalışma için planlama yapıyorsunuz önceden, sonrasında planlama yaptığınız saate idari toplantı konuluyor (AK4).

Bir akademisyen ise yeterli zaman sorunu yaşadığını şu sözleriyle ifade etmiştir: Bürokratik iş yükü, enerjimi dağıtarak akademik performansımı zayıflatıyor. Yoğun idari süreçler, bilimsel çalışmalarına engel teşkil ediyor. Yakınlarıma ve aileme zaman ayıramıyorum (AK19).

3.2 Mevzuat Değişikliklerinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisi

Akademisyenlerle görüşme esnasında ikinci soru olarak "Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili mevzuat değişikliğinin akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkiler nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Akademisyenlerin sorulara verdikleri cevaplar maddeler halinde Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3

Mevzuat Değişikliklerinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisine İlişkin Akademisyen Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Mevzuat	Olumsuz	Akademik çalışmaları olumsuz etkiliyor.	5
Değişikliklerinin	Etkiler	Uzun vadeli akademik planlamayı zorlaştırıyor, zamanı kısıtlıyor	4
Akademik		Zaman ve emek kaybına yol açıyor, uyum sağlamayı zorlaştırıyor	3
Çalışmalar		Belirsizlik yaratıyor, stres ve baskı oluşturuyor	3
Üzerindeki		Adalet ve hakkaniyet duygusunu kaybetmemize neden olmaktadır.	2
Etkisi		Çalışma hızımı ve yayın yapmamı yavaşlatıyor	1

Tablo 3, mevzuat değişikliklerinin akademisyenlerin akademik çalışmalarına yönelik olumsuz etkilerini göstermektedir. Katılımcılardan 5 kişi akademik çalışmaları olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Bunun yanında 5 kişi uzun vadeli akademik planlamayı zorlaştırdığını ve zamanı kısıtladığını belirtmiştir. Katılımcılardan 3 kişi zaman ve emek kaybına yol açtığını ve uyum sağlamayı zorlaştırdığını söylerken 3 kişi de belirsizlik yarattığını, stres ve baskı oluşturduğunu belirtmiştir. Ayrıca 2 kişi adalet ve hakkaniyet duygusunu kaybetmeye neden olduğunu söylerken, 1 kişi çalışma hızımı ve yayın yapmamı yavaşlatıyor şeklinde ifade etmiştir.

Bir akademisyen akademiyle ilgili sık mevzuat değişikliklerinin bilimsel çalışmaları engellediği yönündeki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: Yaşanan mevzuat değişikliklerinin yarattığı en büyük sorun uzun vadeli planlamalarımı güvenli ve sağlıklı bir şekilde yapamıyor olmamamdır" (AK7).

Bir diğer akademisyen mevzuat değişiklikleri sırasında oluşan belirsizliklere vurgu yaparak şunları söylemiştir: Özellikle sürekli değişen atanma ve doçentlik kriterleri insanları akademik çalışmalarında stres ve baskı altına sokmakta ve "adalet" ve "hakkaniyet" duygusunu kaybetmesine neden olmaktadır (AK10).

3.3 Prosedür Değişikliklerinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisi

Akademisyenlere görüşme esnasında açık uçlu üçüncü soru olarak "Çalışma prosedürlerindeki değişiklikler akademik çalışmalarınız üzerinde nasıl bir etki yaratmaktadır?" sorusu sorulmuştur. Akademisyenlerin sorular verdikleri cevaplar maddeler halinde Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4

Prosedür Değişikliklerinin Akademik Çalışmalar Üzerinde Oluşturduğu Olumsuz Etkiyle İlgili Akademisyen Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Prosedür Değişikliklerin	Olumsuz	Akademik çalışmaları olumsuz etkiliyor	7
Akademik Çalışmalar	Etkiler	Zaman kaybı oluşturuyor	4
Üzerindeki Etkisi		Akademik işlere ayrılacak zamanı idari işlere ayırma	3
		Çalışma sürecinde karışıklık yaratıyor	3
		Çalışma süreçlerinde aksaklık yaratıyor	2

Tablo 4, çalışma prosedürlerindeki değişikliklerin akademisyenlerin akademik çalışmalarına yönelik olumsuz etkilerini göstermektedir. Katılımcılardan 7'si, bu değişikliklerin akademik çalışmaları genel anlamda olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, 4 kişi zaman kaybının önemli bir sorun olduğunu belirtirken, 3 kişi akademik işlere ayrılacak zamanın idari işlere yönlendirildiğini ve 3 kişi de çalışma sürecinde karışıklığa neden olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, 2 kişi bu değişikliklerin çalışma süreçlerinde aksaklık oluşturduğunu dile getirmiştir. Bu bulgular, çalışma prosedürlerindeki değişikliklerin akademik üretkenlik ve verimlilik üzerinde olumsuz sonuçlar doğurduğunu ve süreçlerin daha iyi planlanması gerektiğini göstermektedir. Sıklıkla yaşanan mevzuat değişikliklerinin kendilerinde oluşturduğu etkiyi belirten akademisyenlerin bazılarının ifadeleri şunlardır:

Bir akademisyen sık mevzuat değişikliklerinden olumsuz etkilenmesini şu sözleriyle ifade etmiştir: Çok sık mevzuat değişikliği veya mevzuattaki net olmayan ifadeler akademik çalışmaları olumsuz etkilemektedir. Çalışmalara odaklanma sorunu, mevzuatlardaki belirsizlikler çalışmaların ertelenmesine veya zorlaştırdığı için yapılmamasına sebep oluyor (AK8).

Diğer bir akademisyen değişikliklerin etkisini şöyle ifade etmiştir: Sürekli değişiklik olması uyum sağlamakta zorluk çekmemize neden oluyor. Kaygı duymamıza neden olabiliyor. (AK12).

Bir akademisyen ise mevzuat değişiklikleriyle bilimsel çalışmaları arasındaki ilişkiyi şu şekilde belirtmiştir: Mevzuat değişiklikleri, akademik çalışmalarına ayırdığım zamanı kısıtlıyor. Yeni düzenlemelere uyum sağlama çabası zamanımı alıyor, verimliliğimi düşürüyor (AK16).

3.4 Bürokratik İş Bitirme Sürelerinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisi

Akademisyenlere görüşme esnasında dördüncü soru olarak "Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş bitirme sürelerinin kısalmasının akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkiler nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Akademisyenlerin sorulara verdikleri cevaplar maddeler halinde Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Bürokratik İş Bitirme Sürelerinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisi ile İlgili Akademisyen Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Bürokratik İş Bitirme Sürelerinin Akademik Çalışmalar Üzerindeki Etkisi	Olumsuz Etkiler	Akademik çalışmaları olumsuz etkiliyor Zaman kaybı oluşturuyor Akademik işlere ayrılacak zamanı idari işlere harcatıyor Derinlemesine çalışmayı engelliyor Çalışma sürecinde karışıklık oluşturuyor Çalışmaların bitirilmesi için verilen sürelerin kısılması stresi artırıyor	6 4 4 2 2 2

Tablo 5, Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş bitirme sürelerinin kısılmasının akademik çalışmalarınız üzerinde yol açtığı etkilerin akademik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerini göstermektedir. Katılımcılardan 6 kişi, bu unsurların akademik çalışmaları genel anlamda olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Ayrıca, 4 kişi bu durumun zaman kaybına yol açtığını ve akademik işlere ayrılabilir zamanın idari işlere harcanmasına neden olduğunu belirtmiştir. Bunun yanı sıra, 2 kişi derinlemesine çalışmayı engellediğini, 2 kişi çalışma sürecinde karışıklık oluşturduğunu ve 2 kişi de çalışmaların tamamlanması için verilen sürelerin kısılmasının stresi artırdığını ifade etmiştir. Sonuçlar, bürokratik iş yükü ve değişen prosedürlerin akademik üretkenlik üzerinde baskı oluşturduğunu ve bu durumun yönetsel iyileştirmeler gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

İş bitirme sürelerinin hızlanmasının bilimsel çalışmalarını olumsuz etkilediğini söyleyen akademisyenlerin bazılarının ifadeleri şunlardır:

Bir akademisyen iş bitirme süreçlerindeki hızın etkisini şöyle ifade etmiştir: Çok hızlı yayın yapmaya çalışıyorum. Yapmam gereken işleri daha özensiz yapıyorum (AK5)

Diğer bir akademisyen hızdan etkilenmeyi şu ifade etmiş: Stres ve kaygı yaratmaktadır. Bu durum da akademik çalışmalarımı olumsuz etkilemektedir. (AK11)

Bir akademisyen ise etkilenme durumunu şu sözlerle belirtiyor: Sürelerin kısılması, idari iş yükünü arttırarak akademik projelerime odaklanmamı zorlaştırıyor. Zaman baskısı nedeniyle araştırmalarım aksıyor (AK17).

3.5 Hızlı İşleyiş ve Değişikliklerin Akademik Mesleki Motivasyon Üzerine Etkisi

Akademisyenlere görüşme esnasında açık uçlu altıncı soru olarak "Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü, mevzuat değişiklikleri, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılması benzeri durumlar mesleki motivasyonunuzu nasıl etkilemektedir?" sorusu sorulmuştur. Akademisyenlerin sorular verdikleri cevaplar maddeler halinde Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6

Hızlı İşleyiş ve Değişikliklerin Akademik Mesleki Motivasyon Üzerine Etkisiyle İlgili Akademisyen Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Hızlı İşleyiş ve Değişikliklerin Akademik Mesleki Motivasyon Üzerine Etkisi	Olumsuz Etkiler	Akademik çalışmalara motivasyonu olumsuz etkiliyor	7
		Akademik işlere ayrılacak zamanı idari işlere harcatıyor	5
		Zaman programlamasını zorlaştırıyor	4
		Sosyal hayatımı olumsuz etkiliyor	2
		Derinlemesine çalışmayı engelliyor	2
		Akademik çalışma sürecinde kesintiler oluşturuyor	2

Tablo 6, akademik çalışmalar dışındaki bürokratik ve idari iş yükü, mevzuat değişiklikleri, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılmasının mesleki motivasyon üzerindeki etkilerini göstermektedir. Katılımcılardan 7 kişi, bu durumların akademik çalışmalara yönelik motivasyonu olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca, 5 kişi akademik işlere ayrılacak zamanın idari işlere harcandığını, 4 kişi ise bu durumun zaman programlamasını zorlaştırdığını ifade etmiştir. Bunun yanında, 2 kişi sosyal hayatlarının olumsuz etkilendiğini, 2 kişi derinlemesine çalışmayı engellediğini ve 2 kişi de akademik çalışma sürecinde kesintiler oluşturduğunu dile getirmiştir. Bu sonuçlar, artan bürokratik yüklerin ve değişen çalışma koşullarının, akademisyenlerin mesleki motivasyonlarını olumsuz etkileyerek akademik üretkenliği düşürdüğünü ortaya koymaktadır.

Katılımcıların bürokratik hızlanmanın bilimsel çalışmalar için gerekli olan motivasyon üzerinde etkisine yönelik ifadeleri şunlardır:

Bir akademisyen beklenti süreleri hızlanan bürokratik işlerin motivasyona ilişkin etkilerini şöyle ifade etmiştir: Personel sayısının azlığını da dikkate aldığımda bu durumu normal karşılıyorum. Bir sonraki dönemde 5 farklı derse girecek olmam akademik çalışmalara yeteri kadar odaklanmamı olumsuz yönde etkileyecektir. Dolayısıyla akademik çalışma yapma konusunda yeterli zamanı bulamamak motivasyonumu olumsuz yönde etkilemektedir (AK6).

Başka bir akademisyen bürokratik hızlı geri dönüş beklentileri sebebiyle zamansal programlama sorunu yaşadığını şu sözleriyle dile getirmiştir: İdari yüklerin çabuk dönüşleri gerektirmesi ve çokluğu akademik çalışmalarımı aksatıp mesleki motivasyonumu düşürüyor. Zaman programlaması yapmamı engelliyor. Ana görevimden uzaklaştıkça motivasyonum zayıflıyor (AK16).

3.6 Hızlı İşleyiş ve Değişikliklerin Akademik Mesleki Motivasyon Üzerine Etkisi

Akademisyenlere görüşme esnasında açık uçlu yedinci soru olarak "Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü, mevzuat değişiklikleri, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılması benzeri durumlar konsantrasyonunuzu nasıl etkilemektedir?" sorusu sorulmuştur. Akademisyenlerin sorulara verdikleri cevaplar maddeler halinde Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7

Hızlı İşleyiş Değişikliklerinin Akademik Mesleki Konsantrasyona Etkileriyle İlgili Akademisyen Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Hızlı İşleyiş	Olumsuz	Akademik çalışmaları olumsuz etkiliyor	6
Değişikliklerinin	Etkiler	Zaman kaybı oluşturuyor	4
Akademik		Akademik işlere ayrılacak zamanı idari işlere harcatıyor	4
Mesleki		Akademik çalışmalara konsantrasyonu olumsuz etkiliyor	3
Konsantrasyona		Derinlemesine akademik çalışmayı engelliyor	2
Etkileri		Akademik projelerin tamamlanma süresi uzuyor	2
		Sürekli değişen bürokratik prosedürler akademik odağı	2
		üniversite bürokrasisine kaydırıyor	

Tablo 7, akademik çalışmalar dışındaki bürokratik ve idari iş yükü, mevzuat değişiklikleri, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kılalmasını akademik çalışma konsantrasyonu üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Katılımcılardan 6 kişi, bu faktörlerin akademik çalışmaları olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca, 4 kişi zaman kaybına neden olduğunu ve 4 kişi akademik işlere ayrılacak zamanın idari işlere harcandığını ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, 3 kişi bu durumların akademik çalışmalara konsantrasyonu olumsuz etkilediğini, 2 kişi derinlemesine çalışmayı engellediğini, 2 kişi projelerin tamamlanma süresinin uzadığını ve 2 kişi de sürekli değişen bürokratik prosedürlerin akademik odağı üniversite bürokrasisine kaydırıldığını dile getirmiştir. Sonuçlar, artan bürokratik yüklerin akademik konsantrasyonu zayıflatarak üretkenliği düşürdüğünü göstermektedir.

Akademisyenlerin görev tanımı ve çalışma beklenti sürelerinin bilimsel çalışmaya yönelik konsantrasyona etkisiyle ilgili ifadeleri şunlardır:

Bir akademisyen iş tanımı ve hızının bilimsel çalışma konsantrasyonuna etkisini şöyle ifade etmiştir: Bilimsel çalışmalarla doğrudan ilgili olmayan işlerin hem sayısı çok hem de kısa sürelerde geri dönüşler gerektirdiği için her zaman konsantrasyonumu olumsuz etkilemektedir (AK1).

Başka bir akademisyen iş tanımı ve hızının bilimsel çalışma konsantrasyonuna etkisini etkisini şu belirtmiştir: Bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü, mevzuat değişikliği, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kılalması benzeri durumlar konsantrasyonumu azaltıyor (AK3).

Diğer bir akademisyen farklı kulvarlarda tanımlanmış işler ve farklı iş hız beklentilerinin etkisi konusunda şunları söylemiştir: Konsantrem çok dağınık, bir işi yaparken aklıma zamanında yetişmesi gereken başka bir iş geliyor, yaptığım işi bırakıp aklıma gelen işe başlıyorum, içim rahat etmiyor, onu yaparken başka bir şey oluyor, sürekli yoğunum koşturuyorum ama ortaya iş çıkartamayan, oradan oraya koşturan bir tip gibiyim. Gerginim (AK5).

Diğer bir akademisyen konuyla ilgili ifadesi şu şekildedir: Sürekli değişen ve hızlı bitirilmesi gereken idari işler, odaklanma sürecimi kesintiye uğrattıyor. Konsantrasyonumu toparlayamamak, akademik ilerlememi yavaşlatıyor. (AK20)

3.7 Hızlı İşleyiş Değişikliklerinin Akademik Aidiyet ve Bağlılık Üzerine Etkileri

Akademisyenlerle görüşme esnasında sorulan açık uçlu sekizinci soru olarak "Akademik çalışmalar dışındaki bürokratik, idari iş ve işlemlerle ilgili iş yükü, mevzuat değişiklikleri, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılması benzeri durumlar kuruma bağlılığınızı ve aidiyet bilincinizi nasıl etkilemektedir?" sorusu sorulmuştur. Akademisyenlerin sorulara verdikleri cevaplar maddeler halinde Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8

Hızlı işleyiş değişikliklerinin akademik aidiyet ve bağlılık üzerine etkileri ile ilgili akademisyen görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Hızlı İşleyiş Değişikliklerinin Akademik Aidiyet ve Bağlılık Üzerine Etkileri	Olumsuz Etkiler	Bürokratik iş yükü, prosedür değişiklikleri ve iş bitirme için süre kısılmaları aidiyet bilincini zayıflatıyor.	6
		Fazla bürokratik iş yükü kurumla zihinsel bağlantımda kesintiler oluşturması sebebiyle akademi ortamından uzaklaştırıyor	4
		Hızlı işlemler, yanlış iş dağılımı, sürekli yeni eklenen prosedürler bilim iklimini yok ediyor bağlı olmak zor	4
		Düzenlemelerin geneli akademisyeni zorlama izlenimi veriyor bu kurumdan uzaklaştırıyor.	3
		Akademik işleyişte aceleci beklentiler, her şeyin tablolara ve rakamlara indirgenmesi akademik iklimin kaybolması aidiyeti önemsizleştirdi	2
		Üniversitede bürokratik işlerin akademisyene yaptırılması, iş akışı, yaklaşım biçimleri akademisyenin saygınlığını zedelediği için aidiyet bilincini olumsuz etkiliyor.	1

Tablo 8, akademik çalışmalar dışındaki bürokratik ve idari iş yükü, mevzuat değişiklikleri, çalışma prosedürlerindeki değişiklikler ve çalışma beklenti sürelerinin kısılmasının kuruma bağlılık ve aidiyet bilinci üzerindeki etkilerini göstermektedir. Katılımcılardan 6 kişi, bu durumların Bürokratik iş yükü, prosedür değişiklikleri ve iş bitirme için sürelerinin kısılmasının aidiyet bilincini zayıflattığını ifade etmiştir. Ayrıca, 4 kişi fazla bürokratik iş yükünün kurumla zihinsel bağlantısında kesintiler oluşturması sebebiyle akademi ortamından uzaklaştığını, yine 4 kişi hızlı işlemler, yanlış iş dağılımı, sürekli yeni eklenen prosedürlerin bağlılığı zorladığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra, 3 kişi düzenlemelerin birçoğunun akademisyeni zorlama izlenimi verdiği için uzaklaştığını ve 2 kişi aceleci beklentilerin tablo ve rakam dökümlerine indirgenen çalışmaların aidiyeti önemsizleştirdiğini vurgulamıştır. 1 kişi ise bürokratik işlerin akademisyene yaptırılması, iş akışı, yaklaşım biçimlerinin aidiyet bilincini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Sonuçlar, bürokratik yük ve prosedürlerin akademisyenlerin kuruma olan bağlılık ve aidiyet duygularını zayıflattığını ortaya koymaktadır.

Katılımcıların çalışma beklenti sürelerinin kısılması ve iş farklılaşmasının kuruma bağlılık ve aidiyet bilinci üzerinde etkisine yönelik ifadelerinden bazıları şunlardır:

Bir akademisyen kuruma bağlılık ve aidiyet bilincine ilişkin etkileri şöyle ifade etmiştir: Kuruma bağlılık ve aidiyet düşüncesi, yetenek, beceri ve potansiyellerinizin farkına varılması ve değerlendirilmesi, ayrıca birey olarak saygı duyulup itibarınız muhafaza edildiğinde

mümkündür. Bahsedilen faktörler bunlarla çeliştiğinde kurumsallaşma azalacağından, kuruma olan bağlılık ve aidiyet duygularımı kaybedebilirim (AK2).

4. Sonuç ve Değerlendirme

Bu araştırma, sosyal hızlanmanın akademisyenlerin meslek algısı ve yabancılaşma durumları üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın bulguları, bürokratik yüklerin, idari işlerin, mevzuat değişikliklerinin ve prosedürlerdeki değişikliklerin akademik çalışma sürecini ve kuruma bağlılık duygusunu nasıl olumsuz etkilediğini göstermektedir. Bu bulgular, toplumsal hızlanmanın akademik alanda oluşturduğu zorlukları daha derinlemesine anlamamıza olanak tanımaktadır.

Toplumsal hızlanma teorisini öne süren Rosa'nın görüşleri, bu bulgularla uyumludur. Rosa, (2013) hızlanmanın bireylerin toplumsal bağlarını zayıflattığını ve yabancılaşmaya yol açtığını belirtmektedir. Akademisyenler üzerinde yapılan bu araştırma da benzer şekilde, bürokratik yüklerin artmasının akademisyenlerin mesleklerine olan bağlılıklarını zayıflattığını ve onların işlerinde anlam arayışlarını etkilediğini ortaya koymuştur.

Sennett'in (2008) iş ve toplumsal ilişkilerdeki esneklik üzerine geliştirdiği düşünceler, araştırmanın bulgularıyla da paralellik göstermekte ve çalışma dünyasında artan esneklik ve hızın, çalışanların sürekli bir belirsizlik ve geçicilik duygusuyla karşı karşıya kalmalarına neden olduğunu savunmaktadır. Akademik alanda da, çalışma beklentilerinin kısılması ve işlerin çeşitlenmesi akademisyenlerin mesleklerine olan aidiyet duygusunu zayıflatmakta, onları kısa vadeli başarılar peşinden koşturan bir konumda bırakmaktadır. Sennett'in (2006) vurguladığı hızlı zaman kültürünün getirdiği belirsizlik, akademik iş yüklerinin ve bürokratik prosedürlerin sürekli değişmesinin etkisiyle daha da fazla kendini göstermektedir.

Virgilio, (2007) modern toplumlarda artan hızın bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerini dönüştürdüğünü öne sürmektedir. Bu bağlamda, akademisyenlerin çalışma süreçlerinde karşılaştıkları bürokratik engeller ve idari işlerin artması, onların kendilerini özgürce ifade etmelerini engellemektedir. Akademik işlerin idari yüklerle sık sık bölünmesi, bireysel yaratıcı süreçleri sekteye uğratmaktadır. Bulgular akademisyenlerin iş tatminlerinin azaldığını ve akademik projelere olan odaklarının zayıfladığını göstermiştir. Virgilio'nun (1995) belirttiği gibi, toplumsal hızlanmanın, bireylerin anlam arayışını engellemesi, akademik dünyada da benzer şekilde kendini göstermektedir.

Castells, (1996) çağdaş toplumlarda hızlanmanın toplumsal ilişkileri nasıl dönüştürdüğüne dair önemli analizler sunmakta ve hızlanan zaman algısı, toplumsal bağların zayıflamasına yol açtığını belirtmektedir. Akademisyenler üzerindeki araştırma, hızlanan iş temposunun ve değişen bürokratik süreçlerin akademik çalışmalar üzerindeki etkisini açıkça göstermiştir. Zamanın hızla geçmesi ve sürekli değişen prosedürlerin baskısı, akademisyenlerin mesleklerine olan aidiyet duygularını olumsuz etkilemekte, onları daha az motive hale getirmektedir. Bu durum, akademik alanda uzun vadeli düşünme ve derinlemesine çalışma yetisini de engellemektedir. Akademisyenler, artan bürokratik iş yükü nedeniyle, yaratıcı ve yenilikçi projelere yeterince zaman ayıramamaktadırlar. Castells'in (1996) toplumsal bağlar üzerindeki olumsuz etkilerle ilgili vurguları, bu araştırmanın bulgularıyla doğrudan örtüşmektedir.

Dolayısıyla Foucauld'un ileri sürdüğü gibi disiplinci toplumun zamansallık üzerinden işleyişi modern toplumun gündelik yaşamının ritmini belirlemede, birey ve toplum arasında sistematik bir algı ve kabuller örüntüsü oluşturmaktadır. Böylesine yaygın etkisiyle mekân ve yaşam algısını kuşatan biçimlendirilmiş zaman, bireyin yaşam amacını, disiplin ve başarı anlayışını ve tekniklerini, geçerlilik ilkelerini belirleyen denetleyici, disipline edici, yönlendirici bir faktör durumundadır (Çelik & Babaoğlu, 2024).

Zygmunt Bauman'ın (2000) "akışkan modernite" kavramı, akademik dünyada hızlanmanın ve belirsizliğin oluşturduğu yabancılaşmayı anlamada önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bauman, modern bireyin kimliğini ve yönelimlerini sabitleme konusunda güçlükler yaşadığını belirtmektedir. Akademik alanda da benzer bir durum gözlemlenmektedir. Akademisyenler, hızla değişen bürokratik ve idari süreçlerin etkisiyle mesleklerine dair uzun vadeli bir perspektife sahip olamamakta, bu da onların akademik aidiyet duygularını zayıflatmaktadır. Bauman'ın (2000) akışkanlık kavramı, akademik alandaki belirsizliğin, akademisyenlerin çalışma süreçlerini nasıl sekteye uğrattığını anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Bu dönüşümler belirli bir ülkeye veya sisteme özgü değildir; daha ziyade, dünya çapında yükseköğretim kurumlarını etkileyen büyüyen bir küresel eğilimi temsil etmektedir. Örneğin Türkiye'de, üniversitelerde artan idari merkezileşme ve merkezi otoriteler tarafından sık sık yapılan düzenleyici değişiklikler bu kapsamdadır. Tekeli'nin (2010) belirttiği gibi, Türk üniversitelerinin devlet aygıtının bürokratik uzantılarına dönüşmesi, akademik özerkliklerini zayıflatma ve kurumsal bağlılıklarını zayıflatma riski taşımaktadır. Kontrol edilmezse, bu dinamikler akademik yaratıcılığın yapısal olarak aşınmasına ve dünya çapında uzun vadeli araştırma vizyonunun kaybına yol açabilir.

Bulgular, hızlanan zamanın akademisyenlerin derinlemesine çalışmalarını engellediğini ve sürekli değişen bürokratik prosedürlerin akademik odağı üniversite bürokrasisine kaydırıldığını ortaya koymuştur. Bu durum, akademik işlerin daha yüzeysel hale gelmesine neden olmakta ve akademik odaklanmayı zorlaştırmaktadır. Rosa'nın (2009) zamanın hızlanması ile bireylerin içsel derinliklerinin zayıflaması arasındaki bağlantıyı vurgulayan görüşleri, bu araştırmanın bulguları ile uyumlu bir şekilde, akademik işlerde derinlemesine düşünmenin ve araştırma yapmanın giderek daha zor hale geldiğini göstermektedir. Hızın, akademik çalışmaların kalitesini düşürdüğü ve araştırmaların daha yüzeysel hale gelmesine neden olduğu tespitleri, üniversite ortamındaki genel memnuniyetsizlikle de ilişkilendirilebilir. Bu durum, akademik işlerin karmaşıklığını anlamak ve eleştirel düşünmeyi teşvik etmek yerine, daha hızlı ve daha verimli bir şekilde sonuçlar üretme baskısı yaratmaktadır. Bu da akademik çevrelerdeki düşünsel derinliği ve inovasyonu sınırlamaktadır. Sonuçlar, akademik çalışmalara ayrılan zamanın idari işlere harcanmasının akademik konsantrasyonu olumsuz etkilediğini göstermektedir (göstermiştir). Bu durum, akademik üretkenliği ve yenilikçi düşünmeyi engellemektedir. Akademik aidiyet duygusunun zayıflaması, akademisyenlerin kuruma olan bağlılıklarını da olumsuz etkilemektedir. Sennett'in (2006) iş dünyasındaki esnekliğin, akademik çalışmalarda da benzer şekilde, bireylerin içsel motivasyonlarını ve aidiyet duygularını zayıflattığına dair görüşleri, bu bulgularla örtüşmektedir. Bu durum, akademik alanda uzun vadeli planlamayı ve derinlemesine çalışma süreçlerini zorlaştırmaktadır.

Ayrıca, bu etkiler ulusal ve uluslararası akademik çıktıların kalitesi üzerinde kümülatif bir etki yaratabilir. Sürekliliğe, derinliğe ve özerkliğe bağlı olan araştırma mükemmelliği, prosedüralizm ve performans ölçütlerinin giderek daha fazla hâkim olduğu sistemlerde zarar görebilir. Marginson ve Considine'in (2000) önerdiği gibi, yükseköğretimdeki yönetsel dönüş genellikle bilimsel yargının yerini denetim mantığıyla değiştirir ve böylece yaratıcı ve eleştirel düşüncenin alanını daraltır. Bu dönüşüm sadece akademisyenlerin psikolojik iyi oluşunu değil, aynı zamanda bilimin kendisinin epistemolojik bütünlüğünü de tehdit edebilecektir.

Bürokratik ve idari işlerin artması ve sürekli değişen prosedürler, akademik süreçlerde kesintilere yol açmakta ve akademik motivasyonu olumsuz etkilemektedir. Akademisyenler, hızla değişen kurallar ve prosedürlerle mücadele ederken, akademik odaklarını kaybetmekte ve bu durum onların akademik başarılarını düşürmektedir. Bauman'ın akışkan modernite kavramı, akademik dünyada da benzer şekilde, bu belirsizliklerin ve hızlı değişimin bireylerin kurumsal aidiyet duygularını nasıl zayıflattığını ortaya koymaktadır. Bulgular, akademik alanda zaman yönetiminin ve iş yükü dengelerinin önemli bir sorun haline geldiğini göstermiştir. Akademisyenlerin derinlemesine çalışmalara vakit ayıramaması, onların mesleklerine duydukları bağlılıklarını zayıflatmaktadır. Akademik aidiyetin zayıflaması, kurum içindeki motivasyonun azalmasına neden olmaktadır. Bu durum, akademik alanda toplumsal hızlanmanın olumsuz etkilerini net bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Akademik işlerin hızla değişen idari işlerle kesintiye uğraması, akademisyenlerin iş tatminlerini ve motivasyonlarını olumsuz etkilemektedir. Bu durum, onları akademik işlere odaklanmaktan alıkoymakta ve onların mesleki aidiyet duygularını zayıflatmaktadır. Bu bağlamda, Castells'in hızlanan toplumsal süreçlerin bireylerin bağlarını nasıl zayıflattığını açıklayan görüşleri, bu araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Akademik işlerin sürekli değişen bürokratik yüklerle bölünmesi, akademisyenlerin kurumsal aidiyetlerini zayıflatmaktadır.

Bu riskler, yükseköğretimin kurumsal altyapısının dönüşüm aşamasını devam ettirdiği gelişmekte olan ülkelerde daha da artmaktadır. Söz konusu ortamlarda, akademik özgürlük ile bürokratik gözetim arasındaki kırılğan denge, bozulmaya karşı daha savunmasızdır. Bu eğilimler, katılımcı yönetim modelleri ve iş yükü düzenlemeleri de dahil olmak üzere yapısal reformlar yoluyla ele alınmazsa, akademinin yansıtıcı derinlik ve sosyal sorumluluktan yoksun, işlemsel, faydacı bir alana dönüşme riski vardır (Altbach & Reisberg, 2009).

Sosyal hızlanmanın akademik dünyada oluşturduğu olumsuz etkiler, akademik konsantrasyonun düşmesine, mesleki aidiyetin zayıflamasına ve akademik motivasyonun azalmasına yol açmaktadır. Bu bulgular, toplumsal hızlanma teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, akademik alanda daha sağlıklı bir çalışma ortamı için bürokratik yüklerin azaltılması ve akademik özgürlüğün güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu zorlukların üstesinden gelmek, örgütsel uygulamaları yeniden düşünmeyi ve çalışanların zamansal özerkliğine ve refahına saygı duyan yapılar oluşturmayı gerektiriyor gibi görünmektedir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmaya verdiği katkıdan dolayı Yozgat Bozok Üniversitesi BAP Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne teşekkür ederiz.

FİNANSAL DESTEK

Bu çalışma Yozgat Bozok Üniversitesi BAP Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından finansal olarak desteklenmiştir.


ETİK

Bu araştırma için Yozgat Bozok Üniversitesinden Etik Kurul izni alınmıştır. Bu çalışmada etik ilke ve standartlara uyulmuştur.

YAPAY ZEKA KULLANIMI

Yazarlar yapay zeka araçlarının kullanımıyla ilgili olarak COPE yönergelerini ve politikalarını benimsediklerini beyan etmişlerdir.

YAZAR KATKI BEYANI

Ejder Çelik  Genel katkı düzeyi %50.

Emine Babaoğlu Çelik  Genel katkı düzeyi %30.

Mümtaz Levent Akkol  Genel katkı düzeyi %20.

Yazarlar, bu çalışmanın yazarlık koşulunu sağlayan başka bir kişinin olmadığını onaylamışlardır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Kaynakça

- Altbach, P. G. & Reisberg, L. (2009). *Trends in global higher education: Tracking an academic revolution*. UNESCO.
- Bauman, Z. (2000). *Liquid modernity*. Polity Press.
- Bauman, Z. (2003). *Liquid love: On the frailty of human bonds*. Polity Press.
- Bauman, Z. (2007). *Liquid times: Living in an age of uncertainty*. Polity Press.
- Bauman, Z. (2008). *The art of life*. Polity Press.
- Bauman, Z. ve Lyon, D. (2013). *Liquid surveillance: A conversation*. Polity Press.
- Beck, U. (2009). *World at risk*. Polity Press.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: Teknikler ve örnek çalışmalar*. Siyasal Kitabevi.
- Castells, M. (1996). *The rise of the network society*. Blackwell Publishers.
- Castells, M. (2000). *The information age: Economy, society, and culture*. Blackwell Publishers.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Çelik, E. (2025a). Niklas Luhmann'ın Zaman Yaklaşımı ve Sosyal Sistemler Teorisinde zaman. *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 12(1), 290-319. <https://doi.org/10.69878/deuefad.1578674>
- Çelik, E. (2025b). Zaman Sosyolojisi. Vizetek Yayıncılık.
- Çelik, E. & Akkol, M. L. (2025). Modern toplumda dijitalleşme ve zaman algısı üzerindeki etkileri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 23-43. <https://izlik.org/JA48NE35RH>
- Çelik, E. ve Babaoğlu, E. (2024). Michel Foucault'da iktidar–disiplin ilişkisi ve zamansallaştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1793-1814. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1524419>
- Ehrenberg, A. (2010). *The weariness of the self: Diagnosing the history of depression in the contemporary age*. McGill-Queen's University Press.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Feldman, M.P., Desrochers, P. (2004). Truth for its own sake: academic culture and technology transfer at Johns Hopkins University. *Minerva*, 42, 105–126. <https://doi.org/10.1023/B:MINE.0000030019.99709.a0>
- Friedman, T. L. (2014). *Thank you for being late: An optimist's guide to thriving in the age of accelerations*. Farrar, Straus and Giroux.
- Gill, R. (2014). Academics, cultural workers and critical labour studies. *Journal of Cultural Economy*, 7(1), 12-30. <https://doi.org/10.1080/17530350.2013.861763>
- Given, L. M. (2021). *100 soruda nitel araştırma* (A. Bakla ve İ. Çakır, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Han, B. C. (2015). *The burnout society*. Stanford University Press.
- Leedy, P. D. & Ormrod, J. E. (2005). *Practical research: Planning and design* (8th ed.). Prentice Hall.

- Marginson, S., & Considine, M. (2000). *The enterprise university: Power, governance and reinvention in Australia*. Cambridge University Press.
- Marshall, C. ve Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage Publications.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation, program evaluation kit*. Sage Publications.
- Rosa, H. & Scheuerman, W. E. (2009). *High-speed society: Social acceleration, power, and modernity*. Pennsylvania State University Press.
- Rosa, H. (2010). *Alienation and acceleration: Towards a critical theory of late-modern temporality*. NSU Press.
- Rosa, H. (2013). *Social acceleration: A new theory of modernity*. Columbia University Press.
- Rosa, H. (2019). *Resonance: A sociology of our relationship to the world*. Polity Press.
- Rubin, H. J. & Rubin, I. S. (2005). *Qualitative interviewing: The art of hearing data*. Sage Publications.
- Schatzki, T. R. (2019a). *Social change in a material world*. Routledge.
- Schatzki, T. R. (2019b). *Social practices: A wittgensteinian approach to human activity and the social*. Routledge.
- Sennett, R. (1998). *The corrosion of character: The personal consequences of work in the new capitalism*. New York, NY: W. W. Norton & Company.
- Sennett, R. (2008). *The craftsman*. Yale University Press.
- Sennett, R. (2018). *Building and dwelling: Ethics for the city*. Penguin Press.
- Sennett, R. (2006). *The culture of the new capitalism*. Yale University Press.
- Sennett, R. (2012). *Together*. Yale University Press.
- Shin, J. C. & Kehm, B. M. (Eds.). (2013). *Institutionalization of world-class university in global competition*. Springer.
- Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayıncılık.
- Tekeli, İ. (2010). *Üniversite ve üniversite yönetimi*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Virilio, P. (1986). *The aesthetics of disappearance*. Semiotext(e).
- Virilio, P. (1990). *Polar inertia*. Sage.
- Virilio, P. (1991). *The lost dimension*. Semiotext(e).
- Virilio, P. (1995). *Speed and politics: An essay on dromology*. Verso.
- Virilio, P. (1997). *Open sky*. Verso.
- Virilio, P. (2007). *The original accident*. Polity Press.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Ylijoki, O. H. & Mäntylä, H. (2003). Conflicting time perspectives in academic work. *Time & Society*, 12(1), 55-78. <https://doi.org/10.1177/0961463X03012001>

Extended Abstract

This study is a qualitative research to examine the effect of social acceleration on academic working life and professional perceptions of academics. Interviews were conducted with 20 academicians in the field. Interview data were analyzed by content analysis. The research highlights how bureaucratic burdens, administrative duties, regulatory changes, and procedural changes negatively affect academic work and institutional commitment. The findings are in line with Harmut Rosa's theory of social acceleration and show that an increase in speed leads to a weakening of social bonds and a sense of alienation. In particular, it is seen that increasing bureaucratic demands reduce the commitment of academics to their profession and affect their search for meaning in their work. The results are also in line with Richard Sennett's views on flexibility in the workplace. Sennett argues that increased flexibility and speed in professional environments have led to employees facing a sense of uncertainty and discontinuity. In academia, it is seen that the shortening of job opportunities and the diversification of duties erode the sense of professional belonging of academics and push them to a position that focuses on short-term achievements rather than long-term professional development. As Sennett emphasizes, constant changes in job prospects create an environment of insecurity and instability that is exacerbated by the increasing administrative demands faced by academics.

Virgilio's analysis of the impact of increasing speed in modern societies shows that the accelerated pace of work transforms the self-expression of individuals. In academic settings, increasing bureaucratic hurdles and administrative tasks limit the ability of academics to express themselves freely and participate in their creative processes. It has been shown that dividing academic tasks into administrative tasks inhibits creative thinking, leading to a decrease in job satisfaction and a lack of focus on academic projects. This finding reflects Virgilio's claim that social acceleration is hindering the search for meaning, a phenomenon that is also evident in the academic world. Manuel Castells provides an important framework for understanding how acceleration is reshaping social relations in contemporary society. Castells argues that the perception of time is accelerating, which weakens social bonds. In

the academic field, this acceleration manifests itself as a fast work tempo and ever-changing bureaucratic processes that shake the sense of commitment of academics to the profession and reduce their motivation.

The findings of the study suggest that the accelerated pace of time has inhibited academics' ability to engage in deep, focused work, and that the increasing bureaucratic procedures shift their focus away from their academic duties toward institutional bureaucracy. This shift leads to more superficial academic work, which in turn affects academic focus and the quality of research. Rosa's theories on the acceleration of time and its effect on individuals' inner depth align with these findings, showing that deep thinking and research are becoming increasingly difficult in the academic environment. The pressure to produce results quickly, often at the expense of quality, reflects a broader dissatisfaction within the university setting, where intellectual depth and innovation are often compromised in favor of speed and efficiency. Moreover, the study suggests that time management and work-life balance are increasingly problematic in academic life. As bureaucratic and administrative tasks take up more time, academics have less opportunity to engage in meaningful, long-term work. This decline in academic focus and attachment has a direct impact on institutional loyalty, further exacerbating the negative effects of social acceleration. Richard Sennett's observations on workplace flexibility and its impact on individual motivation and attachment are also applicable in this context, highlighting the difficulty of long-term planning and in-depth work in an environment characterized by constant change and pressure.

The findings further reveal that the fragmentation of academic tasks due to the increasing bureaucratic load disrupts academic satisfaction and motivation. Academics are increasingly distracted from their core academic duties by the growing administrative burden, leading to a diminished sense of professional belonging. This disconnection between academic tasks and institutional structures is particularly evident in the context of the accelerating pace of modern society, where the ongoing changes in procedures and expectations are reshaping the academic landscape. In conclusion, the negative effects of social acceleration on academic work include decreased concentration, weakened professional attachment, and reduced academic motivation. These findings, framed within the theory of social acceleration, suggest that addressing these issues requires reducing bureaucratic burdens and strengthening academic freedom. Overcoming these challenges will require rethinking organizational practices and creating structures that respect academic autonomy and well-being.